

Bláznivé dobrodružstvo, v ktorom sa spája
chaotická lúpež, kopa oviec a leto plné objavov.

LETO, KEĎ SOM VYLÚPIL BANKU

The book cover features a vibrant, multi-colored background transitioning from a starry blue-green sky at the top to a sunset orange and pink horizon, and finally to a dark blue sea at the bottom. In the sky, several black silhouettes of birds are scattered among yellow stars. A red, hand-drawn oval highlights the title. Below the title, a silhouette of a boat with two figures is on the water. A beam of light from the boat illuminates a shark swimming in the water, surrounded by falling banknotes. In the background, a stone tower is visible on the left side of the horizon.

DAVID O'DOHERTY

Ilustroval CHRIS JUDGE

LETO,
KEŽ SOM
VYLÚPIL
BANKU

LETO,
KEĎ SOM
VYLÚPIL
BANKU

DAVID O'DOHERTY

Ilustroval CHRIS JUDGE

slovar

Copyright © David O'Doherty, 2021

Illustrations © Chris Judge, 2021

First published as *The Summer I Robbed a Bank* in 2021 by Puffin Books, an imprint of Penguin Random House Children's. Penguin Random House Children's is part of the Penguin Random House group of companies.

Translation © Michaela Hajduková 2025

Slovak edition © Vydavateľstvo Sloart, spol. s r. o.,
Bojnická 10, 831 04 Bratislava 2026

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z anglického originálu *The Summer I Robbed A Bank*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Penguin Random House Children's, New York 2021, preložila Michaela Hajduková.

Zodpovedná redaktorka Friderika Piteková

Editorka Daša Jajcayová

Zalomenie Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

BN: 150664/01

Cena uvedená na obálke knihy je nezáväzným odporúčaním pre konečných predajcov.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

ISBN 978-80-556-6875-8

www.sloart.sk

pobox@sloart.sk

Venujem Swifty

UŽ NIKDY NEVYLÚPIM BANKU

Úľavu, ktorú cítime bezprostredne po lúpeži banky, možno len ťažko porovnať s inými pocitmi. Je to trochu ako keď človek zistí, že si zabudol domácu úlohu a vyzerá to na RIADNY problém – je to totiž dôležitá úloha a učiteľ dnes nemá najlepšiu náladu. Našťastie ju v poslednej chvíli nájde založenú v priehradke tašky, kam si zvyčajne nič neukladá. Je to podobný pocit, no predsa nie celkom.

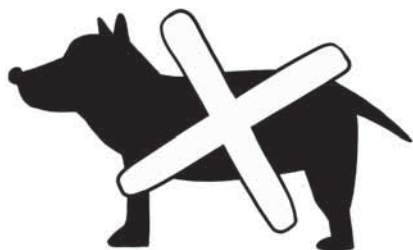
Ak si neurobí úlohu, neskončí za mrežami ani nič podobné. Teda za predpokladu, že ho neprichytili pri plánovaní lúpeže a má len dvanásť rokov.

Takéhoto mládežníka pravdepodobne pošlú na farmu obohnanú ostnatým drôtom, kde ho budú nútiť kopať jamy a budú ho strážiť zúrivé psy.

Keď sme odbočili z cesty a hrmotali po príjazdovej ceste s peniazmi v aute, vydýchol som si tak dlho, ako ešte nikdy. Uvoľňoval sa zo mňa hustý oblak starostí a napätia, čo sa mi nahromadil v tele. Nie som si istý, či si takto ešte niekedy vydýchnem, banku už totiž v živote vylúpiť neplánujem. Sľubujem vám to TU A TERAZ, absolútne a neodvolateľne. Kým som nažive, nepotiahnem už z banky ani pero.

Chcem si zapísať všetky podrobnosti, kým na ne nezabudnem. Chcem sa pokúsiť pochopiť, čo sa v to leto stalo, a zistiť, ako sa z najtichšieho chlapca v triede, najväčšieho úzkostlivca a najbojzlivejšieho bojka stal – aspoň na istý čas – jeden z najhladanejších zločincov v krajine.

No ako to už býva, najlepšie je začať úplne od začiatku.

2

REX (JA) A STRÝKO DERM

Najprv som sa narodil a potom mi dali meno Rex. Dodnes som sa s tým úplne nevyrovnal. Existujú tri hlavné dôvody, prečo sa mi meno Rex nepáči. Je to totiž meno pre:

1. osemdesiatročného dedka,
2. človeka, čo v roku 1657 sedí na koni
a z klobúka mu trčí pierko
3. alebo psa.

Najviac mi prekáža tretí dôvod. Každý deň zažívam novú potupu.

„Hej, povedal si, že sa voláš Rex?“ spýta sa niekto. „Je mi ľúto, ale v tejto knižnici máme prísny zákaz naháňať mačky! Haha!“ A potom sa ten niekto celé hodiny rehoce, akoby to ešte nikdy nikomu nenapadlo a bol to ten najlepší vtip v celých dejinách vtipov.

„Voláš sa Rex? Tak nám, prosím, neobhrýzaj topánky a nepocikaj koberec! Haha!“ *Haha* trvá väčšinou omnoho dlhšie, asi takto: *Hahahahahaha*. A mne v tej chvíli začnú horieť líca a niekedy spanikárim a utečiem.

No už odbočujem. Volám sa Rex, ale to vlastne vôbec nie je dôležité. Máme totiž pred sebou kopec omnoho zaujímavejších vecí. Volám sa tak, lebo aj môj dedko bol Rex. A to je celý napínavý príbeh o mojom mene.

NEMÁTE

ZA

ČO.

Skôr než sa na to opýtate – NIE, ani on nebol pes. NIKTO Z NAŠEJ RODINY NIE JE PES! Sme úplne obyčajní ľudia, máme obočie, palce a po niektorí aj zopár chlupov v pupku.

Pochádzam z Dublinu, to je mesto v Írsku, na ostrove v ľavom hornom rohu Európy, čo vyzerá ako z jednej strany stlačený plyšový medvedík. Labky mu trčia do Atlantického oceánu, kde cválajú a búšia vlny a kvííííli vietor. Dublin je však na opačnej strane, kde je všetko oveľa pokojnejšie. Vlny medvedíkovi len jemne člapkajú o chrbát a vietor mu sotva rozstrapatí kožúšok.

Nič z toho, čo sa vám chystám rozpovedať, by sa nestalo bez dvoch ľudí:

Kity

a

strýka Derma.

Začnime strýkom. Vraj som ho prvý raz stretol ako dvojročný, ale to si nepamätám, takže sa to neráta. Žil na rôznych vzrušujúcich miestach po celom svete – v Riu, na Madagaskare, v meste Braintree. Keď som mal osem rokov, vrátil sa do Dublinu.

Mama a ocko o ňom vždy hovorili takým zvláštnym tónom.

„Pripomína mi to môjho brata Dermota,“ povedala mama, keď sme videli rachotiace auto bez dverí a s otrhanou pohovkou priviazanou k streche špagátom.

„Vyzerá to, akoby tu býval Derm,“ podotkol ocko, keď sme prechádzali okolo domčeka zbúchaného len tak bez rozmyslu. Na dvore ležal pohodnený starý satelitný tanier, ktorý slúžil ako bazén pre vtáky, a plot bol z radiátorov.

Kým Dermovi v ten večer zavolali, určite vyskúšali všetky možné opatrovatelky. Nemal som rád opatrovatelky. Najmä nie nové.

„Môže sa stať čokoľvek!“ vravel som ockovi. „Čo ak ma zamkne na povale alebo prinúti zápa-siť s hadom?“

„Rex, nevymýšľaj si, veď je to tvoj strýko.“

Zazvonil zvonček a ja som urobil to čo vždy, keď na mňa bolo niečoho priveľa – ľahol som si na schody, zavrel oči a úplne som stuhol.

„Prepáč, Dermot,“ ospravedlňovala sa mama, vpúšťajúc ho dnu. „Rex má zase jeden z tých svojich

stavov – vyplo ho.“ Potom sa nado mňa sklonila. „Tak, Rexíček môj, buď dobručký, aby z teba mali maminka a ocinko radosť, dobre? Ak budeš hladnučký, v chladničke na teba čakajú dobrôtky. Dermot, prosím, nech je do ôsmej v posteli. Stretnutie sa končí o deviatej, takže zo školy budeme doma tak o pol desiatej.“

„Ak ma necháš šoférovať aj o deväť *dvadsať*,“ zamrmlal ocko.

„Tvoj mozog už asi vytesnil informáciu, že keď si šoféroval naposledy, dostal si pokutu za rýchlosť!“ odsekla mama.

„Možno som sa nemohol sústrediť – kvôli tebe!“ odvrkol.

„Možno si išiel úplne opačným smerom!“

„Čudujem sa, že si vôbec vedela, ktorým smerom ideme, keď si mi tak jačala do ucha!“

Ako zvyčajne, ich hádka pokračovala, kým sa za nimi nezabuchli dvere.

Na chvíľu zostalo ticho, no potom sa stala prvá zvláštna vec toho večera: môj nový opatrovateľ začal spievať.

*Tu leží môj synovec Rex,
zvalený ako tvrdý keks,
na schodoch si mlčí, ani nedýcha –
pozdraví sa? Vystrelí motyka?*

Nevydal som ani hláska.

„Nie.“

Vlastne to ani nebola pesnička – pesničky predsa niekto zloží a zapíše. On si len tak pospevoval o veciach, ktoré sa práve diali. Ani som sa nepohol, no on pokračoval.

*Presne takto som sa správal aj ja,
keď som bol v jeho rokoch – tá istá hra.
Ale stavím sa, že oči otvorí,
keď naňho skočím a zrevem: „Prekvapenieeee!“*

Chápete, čo myslím? Trochu smiešne, ale hlavne otravné. Oči som rozhodne neotvoril. ANI NÁHODOU. Zvlášť, keď spravil tú najväčšiu

chybu, akej sa môže dopustiť človek, ktorý chce niekoho prekvapiť – upozorniť ho, že príde prekvapenie.

Počul som, ako strýko Derm vyšiel von k svojej dodávke. Po chvíli sa ozval šuchot veľkých plastových fólií, začal ich rozprestierať okolo mňa. Veľmi zvláštny pocit, ale oči som aj tak neotvoril. Trucoval som predsa a trucovanie sa končí až vtedy, keď sa rozhodnem ja.

Vnímal som, ako lepí na steny i na podlahu dlhé pásy lepiacej pásky. Nech už robil čokoľvek, mama s ockom určite NEBUDÚ nadšení. Mávali sme totiž BRUTÁLNE uprataný dom – vyzeral ako naaranžované izby vo výkladoch obchodov s nábytkom.

Zaznel zvuk. Vytláča niečo z fľaše na plastovú fóliu! Čo asi? Kečup? *Fuj!* Nie, našťastie je to iná vôňa. Toto bolo niečo citrónové... Saponát? Možno. Po chvíli som počul, ako napúšťa v kúpeľni na poschodí vaňu.

Na to, čo prišlo, neexistuje slovo – ani v tejto knižke, ani v žiadnej inej.

Takže ho musím vymyslieť:

ŠOKEXPLÓZIA

(*podst. meno*) najvyšší stupeň prekvapenia,
čím väčšia **š o k e x p l ó z i a**, tým ďalej
od seba sú písmenká v tom slove.

Najskôr som začul neomylnne známy zvuk. Nie,
nebol to skok do vody na brucho, skôr skok na za-
dok, povedzme teda „zadkoplesk“ do vane.

ČĽUP!

O chvíľočku som otvoril oči, nadvihla ma totiž
vlna teplej vody. Šmýkal som sa po fóliách klzkých
od saponátu rovno von otvorenými dverami až
pod živý plot v našej mini záhradke.

Zvažoval som ďalšie „vypnutie“ a následné tru-
covanie, ale tentoraz som bol príliš šokovaný. ČO
SA TO PRÁVE STALO?

KTO

JE

TENTO

NETVOR?!

O pár sekúnd som ho zbadal – veľká tvár, kučeravé hnedé vlasy, široký úsmev – práve letel nohami napred cez vchodové dvere po provizórnom tobogane, vlastne našom dome.

„T-REX!“ zreval, keď zaparkoval v živom plote vedľa mňa.

Fúúú. T-Rex. Tak toto je najdrzejšie oslovenie, aké mi doteraz uštedrili – a pritom to bola len štvrtá alebo piata najhoršia vec na celej vzniknutej situácii.

Chcel som zareagovať, no nedokázal som vydať ani hláska – presne to je výsledok **š o k e x p l ó z i e**. Keď sa nad tým spätne zamyslím, možno to bola dokonca

š o k e x p l ó z i a.

„Rád ťa vidím!“ vyskočil strýko Derm na rovné nohy a zo šiat mu kvapkalo. Natiahol ku mne ruku na pozdrav a po rukáve mu stiekla mydlová voda priamo do mojich otvorených, ešte stále nemých úst. Zakašľal som a vyšiel zo mňa zvuk podobný mečaniu jahniatka: „Béééé!“

Strýko sa snažil nerozosmiať. Videl, aký som nahnevany, no čím viac sa pokúšal zachovať vážnu tvár,

tým viac mu mykalo obočím a šklbalo perami, akoby cmúľal kyslý cukrík. O pár sekúnd sa už celý hojdal, vyzeral, že okolo seba točí neviditeľnú obruč hula-hop. O krok cúvol, pošmykol sa a mokrým zadkom dopadol na zem s mlasknutím, ako keď niekto pristane na vankúši naplnenom želatínou. Usmial som sa a to ho, samozrejme, rozosmialo, a tak sme sa o minútu obaja váľali na mokrej zemi a rehotali ako kone.

„To nesmieš robiť!“ zalapal som po dychu.

„Správna pripomienka,“ podotkol s uslzenými očami. „Ale asi je už trochu prineskoro, čo?“

„Bude z toho veľký problém,“ obával som sa.

Vybral sa do domu.

„Tak to hneď upracme!“

„Počkaj!“ zvolal som a strýko znehybnel. Bola predsa škoda to pripraviť a poriadne si to neužiť. Predstavil som si nudné schody, po ktorých sa každý večer šuchcem do postele a ráno zas dolu do školy. „Možno by som to mohol skúsiť ešte raz.“

„To je výborný nápad!“ potešil sa. „Aj ja idem ešte raz!“

*

Prvú polovicu večera sme teda dokola napúšťali vaňu a šmýkali sa dolu schodmi a druhú sme sa snažili, aby to vyzeralo, že sme robili niečo úplne iné. Odstránili sme fóliu, utreli dlážku, sušili a fénovali celý dom aj seba až do chvíle, keď sa mama s ockom vrátili zo stretnutia. Rýchlo sme obaja skočili na gauč a zapli telku.

„Prepáčte, že tak meškáme,“ ospravedlňovala sa mama. Klasická mama – bolo 21.32. „*Nieкто* zle odbočil.“

„*Nieкто* ma zle navigoval,“ zamrmlal ocko a s dupotom odkráčal po schodoch.

„Rexíček, ty už máš byť v postieľke!“ upozornila ma, keď ma zbadala na gauči.

„Ach, prepáč, to je moja vina,“ zastal sa ma Derm. „*Neustriehol som čas.*“

„A čo ste robili?“ vyzvedala, keď si vešala kabát a aktovku na vešiak. Pred chvíľou ešte predstavoval nebezpečne trčiaci útes v rozbúrených vlnách.

„V podstate nič, len sme pozerali toto,“ odvedil Derm a ukázal na dokument o prírode v telke. Žralok naháňal tuleňa.

„Dermot, nechcem, aby pozeral takéto veci. Ved' bude mať zlé sny! My predsa nemáme radi nič, čo súvisí s vodou, však, Rexíček?“

Radšej som zostal ticho, ale Derm na mňa žmurkol.

Vtom sa z hora ozval ocko.

„Prečo sú všetky uteráky v kúpeľni mokré?!“

Uteráky! Tie jediné sme nestihli vysušiť!

Kým som sa snažil vymyslieť nejakú výhovorku, ozvalo sa známe trojité klop-klop-klop. Bol to náš sused frfloš Delaney, najväčší sťažovateľ na svete. Povedzme si to na rovinu – nikdy ma neprišiel pochváliť.

Z jeho rozhovoru s ockom som zachytil len útržky a všetky boli nepríjemné:

„... voda tiekla z domu ako fontána... obaja sa tam člapkali ako delfíny... a ja som sa BÁL, ŽE MA UTOPIA!“

Ten večer ma strýko Derm strážil prvý a posledný raz. No stal sa mojím obľúbeným človekom. Je v pohode mať obľúbeného človeka? Rodičia sú rodičia

a ja som nemal žiadnych starých rodičov ani súrodencov. Na strýkovi však bolo čosi výnimočné – dokázal zmeniť obyčajné veci na neobyčajné. A môj život sa mal čoskoro stať naozaj neobyčajným.